

Indhold:	Side
Et idékatalog	1
1. Borgerbudgetter	2
2. Indbydende hjemmeside	3
3. Dialogregler	3
4. Borgerdemokratihåndbog	4
5. Borgerdialogprocesser	4
6. Offentlige årsevalueringer og brainstorming	4
7. Kommunalt BorgerRåd	5
8. Folkehøringer	5
9. Demokrati i medierne	7
10. Demokratiudvikling og forskning	7
10. Demokratiudvalget	8
12. Hvorfor borgerdialog?	9
Bilag	10
Bilag A.1 Kort beskrivelse af borgerbudgetter	10
Bilag A.2. Baggrundspapir om borgerbudgetter	11
Bilag B. BorgerBudgetkonference	13
Bilag C. Dialogregler	15
Bilag D. Dialogprocesser for kommunale beslutninger og tiltag	17
Bilag E. Offentlig årsevaluering og brainstorming	19
Bilag F. Erfaringer med Folkehøringer	21
Bilag G. Folkehøring – et tænkt eksempel for Næstved	23
Bilag H. Demokratiudvalg i andre kommuner	26
Bilag K. Hvorfor borger/politiker-dialog	29

Et idékatalog

Hvis Næstved Kommune ønsker at fremme et stærkt demokrati med mangfoldige kanaler for dialog mellem borgere og kommunen og med processer, som engagerer borgerne, så er her en liste over ideer til mulige tiltag. Det er således ikke en liste med færdige forslag, men i det omfang kommunen finder, at der er interessante elementer eller perspektiver i ideerne, skal egentlige praktiske forslag udvikles. I den proces er det vigtigt at involvere mennesker med kompetencer og kreativitet på området. Djævelen ligger som bekendt ofte i detaljen, og især når det handler om engagement og dialog.

Dette lille idékatalog gør på ingen måde krav på at være dækkende for mulige tiltag. For eksempel er spørgsmålet om lokalrådene slet ikke behandlet. Der er mange tiltag rundt omkring i Danmark, som er beskrevet i diverse rapporter, og hvorfra man kan hente inspiration. Der er desuden organisationer og grupper, som arbejder specifikt med udvikling af det kommunale demokrati¹. Næstved har sin egen proces med lokalråd og ikke mindst ideerne i den fortræffelige publikation: *”Bring de relevante i spil - på rette*

¹ Herunder f.eks. Teknologirådet og Vores Stemmer (under Mandag Morgen)

tidspunkt” - anbefalinger om borgerinddragelse til byrådet - december 2014. Papir her kan på en måde ses som en opfølgning, fortsættelse og videreudvikling af ”Bring de relevante i spil”.

Ideen med et idekatalog, som indeholder 7-8 forslag, er naturligvis ikke, at alle forslag skal gennemføres her og nu, men at stimulere til debat om, hvilke af ideerne vi tror mest på, om der er andre ideer, der skal i spil, om ideerne skal modificeres, og så beslutte, hvilke der skal sætte i gang.

Bemærk at punkt 9 ”Hvorfor borgerdialog” ikke er et forslag til en metode for borgerdialog, men en underbygning af, hvorfor borgerinddragelse og dialog er nyttige.

Teksten er bygget op med en hovedtekst, som beskriver ideer, og så bilag, som giver mere konkrete forslag.

Dette idékatalog er udviklet af foreningen ”Levende Demokrati Næstved”

1. Borgerbudgetter

BorgerBudget er et system, hvor kommunen afsætter en sum penge i kommunalbudgettet, som de ikke selv bestemmer over. Pengene afsættes til brug i f.eks. et lokalområde, en boligblok eller lignende.

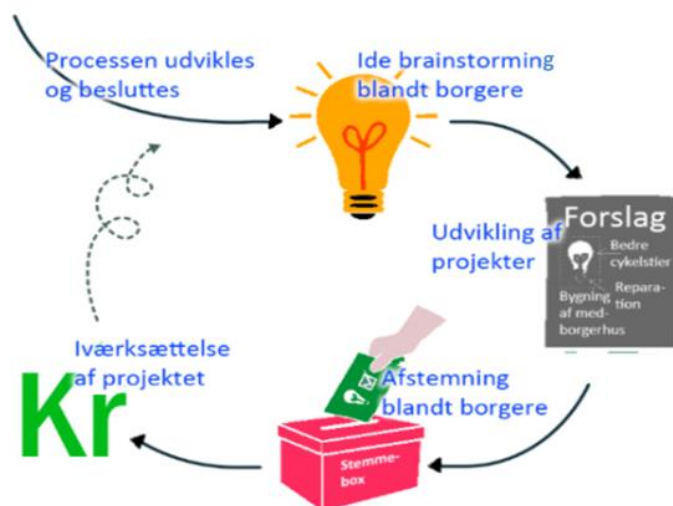
Lokalområdet beslutter så selv, hvad pengene skal bruges til. Betingelsen er, at den måde, som f.eks. lokalområdet beslutter på, skal være demokratisk, inkluderende og transparent. Formålet er både, at pengene bruges til det, borgerne i et bestemt område selv finder vigtigst, og at styrke demokratiet gennem at engagere borgerne i demokratiske processer herunder diskussioner om, hvad der tjener det fælles bedste.

BorgerBudgetter styrker normalt først og fremmest det nærdemokratiske niveau, dvs. at borgerne inddrages i beslutninger, som kun angår deres nærområde, men det er også muligt at bruge borgerbudgetter i større områder som f.eks. en hel kommune.

Se mere om borgerbudgetter i [Bilag A](#). (to bilag)

Der findes mange erfaringer med borgerbudgetter - også i Danmark. Måske ville det være en god ide at samle disse erfaringer og give rum for en diskussion om, hvordan det bedst gøres, hvad man skal vogte sig for, hvilke processer passer bedst under hvilke omstændigheder, få tegnet et nuanceret billede af styrker og svagheder og få peget på mulige forbedringer. Til at formidle en sådan proces kunne Næstved Kommune markere sin interesse i borgerinddragelse ved at arrangere en national konference om borgerbudgetter.

Se udkast til konference om borgerbudgetter i [Bilag B](#).

2. Indbydende hjemmeside

Næstved "kommune" er – ud over at være et geografisk område – dels en administration, som yder en service til kommunens borgere, dels et politisk system med byråd og politiske udvalg, som beslutter.

Næstved Kommunes hjemmeside er meget brugervenlig i forhold til kommunen som serviceyder, men mindre brugervenlig i forhold til at engagere borgerne i den politiske del. Det er ganske vist blevet bedre over årene, men er langt fra indbydende.

Hvis vi ønsker at øge borgernes politiske engagement, så skal hjemmesiden på det politiske område være ekstremt brugervenlig og menneskelig over for alle borgere, og én, som lokker til, at man engagere sig. Det gælder også muligheden for at fremsætte "borgerforslag", som skal hjælpe borgeren mest mulig på vej med at lave borgerforslag, og med metoder til at få forslaget spredt, så det kan blive afgjort, om der er borgeropbakning. Det er ikke nok, at hjemmesiden er korrekt – den skal sælge varen "borgerengagement". Borgerengagement skal være en central ydelse, om man så må sige. Det skal måske være tydeligt, at der er mindst to portaler man kan gå ind af: Serviceportalen og Politik/Borger-engagement-portalen.

Men alt dette skal man have dygtige folk til at udvikle og grundigt teste med borgerne².

3. Dialogregler

Samspeilet mellem kommunen og borgeren skal ikke kun udspille sig ved særlige lejligheder og i særlige processer som f.eks. borgerbudget-forløb, høringsrunder osv. Det skal også udspille sig mere løbende og hverdagsagtigt gennem f.eks. e-mails. Til at stimulere og styre sådanne digitale dialoger mellem borgere og kommunen er det nødvendigt med dialogregler, som sikrer, at borgerenes henvendelser når det rette sted hen, og at borgerne får svar på henvendelser med f.eks. forslag til forbedringer. Dialogreglerne skal desuden sikre, at forslagene er kvalificerede, og at kommunen ikke bliver overbelastet med at svare på alle mulige mindre konstruktive henvendelser. Men mht. til at stimulere borgerne til at deltage med f.eks. observationer og forslag til kommunen, er det helt afgørende, at kommunen svarer inden for en rimelig tid, ordentligt og takker for, at borgerne viser interesse for de fælles anliggender. Falder der ikke et svar, bekræftes borgeren let i fordommen om, at "de dér inde på kommunen er ligeglade med os almindelige borgere" i tråd med den udbredte politikerlede³.

Umiddelbart kan man forestille sig to sæt dialogregler. Et sæt, som gælder, når en enkelt borger henvender sig, og et mere udbygget sæt, når en bestyrelse, et laug, et lokalråd eller en ad hoc borgergruppe henvender sig. Reglerne kan desuden eventuelt skelne mellem forskellige typer af henvendelser såsom kritik, en observation, forslag eller et hørings svar.

Se mere om dialogregler i [Bilag C](#).

² Bemærk at Pernille Almlund og Nina Blom Andersen i bogen "Lokaldemokrati på spil - et casestudie af et dansk kommunalvalg", som handler om Næstved, viste, at mens der var én gruppe borgere i Næstved kommune, som fandt det ret nemt at komme i kontakt med kommunen, så var der en anden gruppe, for hvem det forekom uoverstigeligt. Denne sidste gruppe skal med i overvejelserne og i testningen.

³ Det skal desuden sikres, at ingen borger bliver afvist af kommunens spamfilter, uden at såvel borgeren som kommune opdager det. Dette er ikke tilfældet pt.

4. Borgerdemokratihåndbog

Der findes allerede muligheder for, at borgerne kan blande sig i kommunens udvikling ud over, at de kan stemme hvert fjerde år, og det er sandsynligt, at der fremover vil blive endnu flere muligheder. Det er vigtigt, at den borger, der ønsker at bidrage, kender mulighederne, dialogreglerne, og hvorledes man bedst henvender sig med forskellige inputs. Derfor er det måske en god idé at udvikle en beskrivelse af de muligheder og begrænsninger, som de ser ud fra den enkelte borgers perspektiv, samt hvad der kræves, og hvilken respons, man kan forvente.

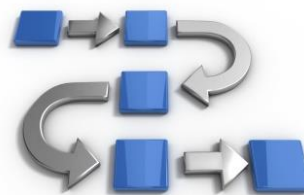
En sådan beskrivelse kan være i trykt form som en DialogNæstved-folder/-håndbog og/eller som en del af kommunens hjemmeside. Centralt kunne der måske være et interaktivt diagram, som viser borgeren muligheder for indflydelse, og hvor man kan klikke sig videre.

5. Borgerdialog processer

For at få det bedst mulige udbytte af borgerinddragelse omkring forslag fra kommunen, er det ikke nok med en offentlig høringsperiode, efter at forslagene har været behandlet i de politiske udvalg. For at få en konstruktiv dialog mellem borgere og politikere, er det ikke godt nok at sætte dem til at tale sammen om f.eks.

Kommuneplanstrategien 2019. Det er nødvendigt med en langt mere gennemtænkt strategi for, hvornår og hvordan borgere inddrages, hvordan forskelle kan blive til dialog, og for hvorledes man tager højde for de ting, som nemt kan gå galt i sådanne processer. For en skitse til en sådan proces, se [Bilag D](#).

6. Offentlige årsevalueringer og brainstorming

En offentlig årsevaluering er en årlig offentlig begivenhed, hvor kommunen aflægger beretning for året, der gik, og borgerne kommenterer og kommer med ideer og forslag til året, der kommer. Årsevalueringer er en god mulighed for den borger, som ikke ønsker at engagere sig for meget til daglig, men godt vil bruge tid engang om året på at engagere sig kommunalpolitisk.

Det er naturligvis ikke hensigtsmæssigt at fremlægge en detaljeret redegørelse for året, der gik, så derfor må der udvælges områder, som skal medtages. Det kunne f.eks. være nye tiltag, som er under udvikling, aktiviteter, som særlig har påkaldt sig borgernes opmærksomhed eller områder, hvor kommunen er specielt interesseret i feed-back og nye ideer.

For overvejelser over den praktiske udformning af årsevalueringer se [Bilag E](#).

7. Kommunalt BorgerRåd

De mennesker, der *ønsker* at stille op som kandidater, som *lykkes med* at blive sat på listen af et politisk parti⁴, og som endelig rent faktisk bliver vagt, er særlige. Mange af dem sidder flere år i byrådet, hvilket også er med til at forme dem. Derfor er de anderledes end de borgere, de skal repræsentere.

Dette har været diskuteret på nationalt niveau i f.eks. bogen Tæm Eliten⁵. Her foreslås det, at man etablerer et andetkammer – BorgerTinget – med 300 medlemmer. Disse er valgt ved lodtrækning blandt alle borgere, og medlemmerne sidder for 3 år. Al lovgivning skal godkendes i begge kamre. BorgerTinget fungerer som et korrektiv til Folketinget, som nu domineres af medlemmer med en meget anderledes baggrund end befolkningen i al almindelighed⁶.

Selvom byrådsmedlemmerne er mere "normale" dvs. ikke så langt fra borgerne som folketingsmedlemmerne, er det værd at overveje et kommunalt BorgerRåd som et andetkammer – i en eller anden form.

Bemærk, at de politiske partiers medlemsbase er særdeles snæver på det kommunale plan.

8. Folkehøringer/Deliberative Polling

Den proces vi beskriver, her hedder på engelsk Deliberative Polls eller Deliberative Polling. Metoden er udviklet af Jim Fishkin og er beskyttet. Deliberative Polling kan nærmest oversættes med Drøftelses-Valg eller Drøftelses-måling. På dansk har man imidlertid kaldt Deliberative Polling for Folkehøringer. Men begrebet Folkehøringer er et mindre veldefineret begreb. Når vi i denne tekst taler om "Folkehøringer", er det i betydningen "Deliberative Polling" som beskrevet nedenfor.

Ideen om Folkehøringerne minder en del om BorgerRådet som beskrevet ovenfor, men hvor BorgerRådet er permanente afholdes Folkehøringer efter behov og handler ofte om større beslutninger.

"Det er bedre at diskutere et spørgsmål uden at afgøre det, end det er at afgøre et spørgsmål uden at diskutere det" Joseph Jourbert

Den mest demokratiske proces i et samfund ville være at give alle borgerne grundige informationer om et spørgsmål, give dem mulighed for at konsultere eksperter, give dem tid til at diskutere spørgsmålet grundigt og endelig en mulighed for at stemme. Dette er naturligvis ikke praktisk muligt, hvis folk også skal gå på arbejde osv.

Det er imidlertid muligt at udvælge et tilfældigt udsnit af borgerne, som vil være repræsentative for befolkningen. Dette kan matematisk gøres på forskellig vis for at sikre at de valgte virkelig er

⁴ De politiske partier der opstiller Kandidater er desuden ikke særlige repræsentative for befolkningen også fordi det kun er 2,4% af befolkningen som er medlem af et politisk parti.

⁵ "Tæm eliten - fra magtelite til borgerdemokrati" af Andreas Møller Mulvad, Anton Grau Larsen og Christoph Houman Ellersgaard – fra CBS.

⁶ Der er f.eks. kun 2% af befolkningen som er DJØF'ere, men 40% af folketingsmedlemmerne som er det.

repræsentative og desuden skal man udvælge en ikke alt for lille forsamling. Ofte vælger man omkring 300 borgere.

Det er så disse 300 borgere, som bliver grundigt informerede, som får mulighed for at konsultere eksperter, som får tid til at diskutere og som til sidst beslutter gennem hemmelig afstemning.

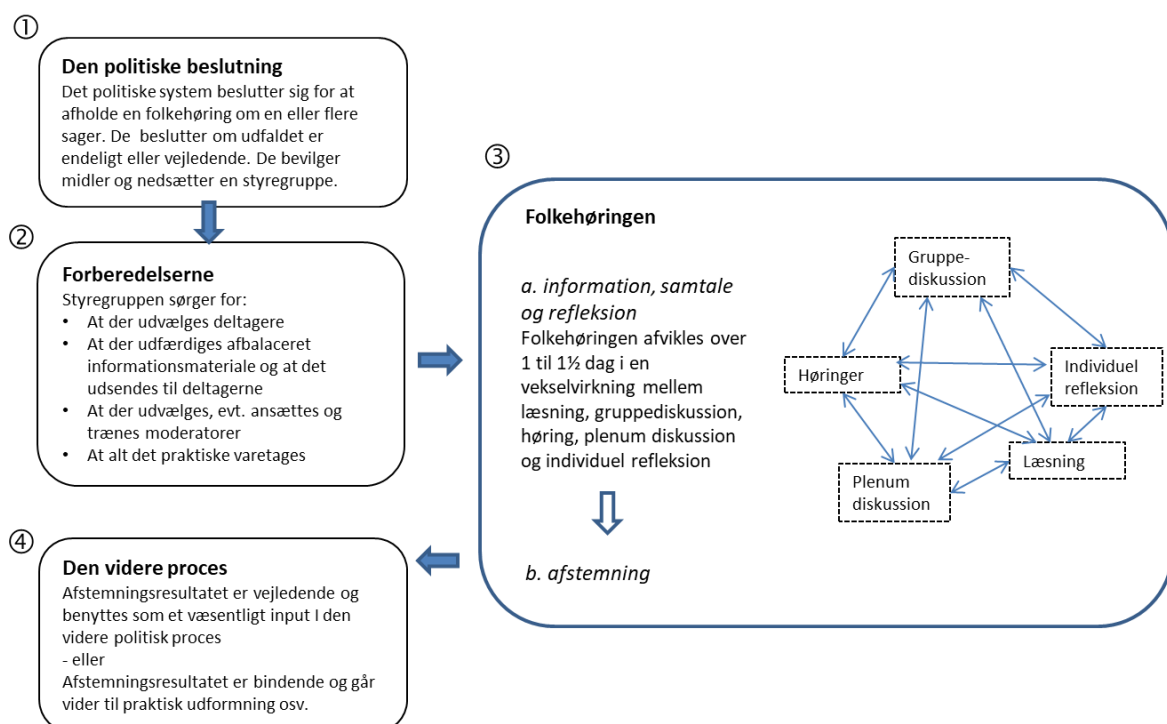
Deliberative Polls giver et svar på følgende spørgsmål: "Hvad ville befolkningen mene om et givet spørgsmål, hvis de fik muligheden for at læse om det, stille spørgsmål om det og diskutere det"
Dette er ikke uvæsentlig viden i et demokrati.

Det resultat som kommer ud af processen er meget tæt på det resultat man ville have fået, hvis alle borgere havde deltaget. Folkehøringer er således en type repræsentativt demokrati ligesom valgdemokratiet er. Men der er på sin vis mere repræsentativt, fordi selve den proces som bestemmer, hvem der bliver opstillet til kandidater, og hvem der vinder valg betyder, at de folkevalgte i forhold til køn, baggrund, kartakter osv. er temmelig forskellig fra den almindelige befolkning.

En yderligere fordel ved Folkehøringer er at deltagerne ikke skal bekymre sig om genvalg, eller hvorledes de fremstår i pressen. De har nemmere ved at koncentrere sig om sagen.

Det er vigtigt at forstå at Folkehøringer fører til meget anderledes resultater end meningsmålinger. Det skyldes naturligvis at den almindelige borger generelt ikke har sat sig ind i det relevante materiale i forbindelse med et spørgsmål, ikke har haft mulighed for at konsultere eksperter og ikke har haft et forum til at diskutere spørgsmålet. Borgerne har desuden ikke nogen stærk motivation for at sætte sig ind i diverse politiske spørgsmål, fordi de alligevel ingen indflydelse på hvad de folkevalgte bestemmer. Meningsmålinger reflekterer derfor borgernes umiddelbare og intuitive holdninger og meninger og ikke det borgerne ville mene, hvis de havde motivation og mulighed for at sætte sig rundt ind i tingene. Meningsmålinger er overfladiske hvor Folkehøringer går i dybden.

Selve processens grundtræk fremgår af nedenstående diagram.

Folkehøringen vil blive dækket af medierne før under og efter forløbet. Selve Folkehøringen vil blive transmitteret live.

Da denne type Folkehøring er ret ny i Danmark, vil det give god mening at knytte et hold forskere til, som kan dokumentere hvad der sker under forløbet. De vil f.eks. teste deltagernes meninger før forløbet og sammenligne dem med afstemningsresultatet, holde øje med om stærke medlemmer påvirker meningsdannelsen under forløbet osv. De vil desuden kunne dokumentere forløbet, evaluere med deltagerne, komme med anbefalinger osv.

Andersen og Hansen¹ opstiller ni potentialer ved Deliberativt demokrati.

Det:

1. udvikler og opretholder en demokratisk kultur og tradition
2. skaber bredere perspektivering, hvilket resulterer i ny information og nye idéer
3. danner sammenhængende præferencer og konsistent argumentation
4. minimerer brugen af argumentation, som refererer til snævre egeninteresser
5. øger forståelsen mellem deltagerne
6. uddanner deltagerne
7. har en politisk aktiverende effekt
8. letter gennemførelsen af beslutninger gennem højnet forståelse for baggrunden¹
9. styrker legitimiteten

For erfaringer med Folkehøringer se appendiks H. "Hvad er erfaringerne med Folkehøringer?"

For et tænkt eksempel på en Folkehøring se appendiks I. "Folkehøring – et tænkt eksempel for Næstved"

9. Demokrati i medierne

Alle de forslag, som er beskrevet i dette papir, og de, som allerede finder sted som borgerhøringer, foregår i mere eller mindre lukkede rum med et begrænset antal borgere. Det ville være godt, om de blev bredere kendt. Der er naturligvis "De sker i Næstved"-siderne, hvor forskellige borgerinddragelsestiltag kan annonceres, og der er også af og til artikler i avisen om borgerinddragelsesprocesser. Men hvis vi generelt ønsker at puste mere liv i borgerdemokratiet i Næstved Kommune, skal de demokratiske processer reflekteres bedre i medierne. **Demokrati skal være en del af samfundet, hverdagen - og medierne.** Man kunne f.eks. forestille sig, at der lige som "Det sker i Næstved"-siderne også var "DialogNæstved"-sider, som kunne dels reflektere indholdet af demokratiske processer dels refererede resultaterne af disse processer som f.eks. hvilke bidrag fra borgerne, der blev brugt til noget, og måske også, hvorfor andre forslag ikke blev brugt. "DialogNæstved"-siderne ville kun reflektere de vigtigste processer og resultater og ville henvise til de sider på kommunens hjemmeside, hvor der ville være flere oplysninger.

Ud over en officiel "DialogNæstved"-side i ugeavisen + en "DialogNæstved"-portal på hjemmesiden ville der være en del andet mediarbejde med at beskrive de borgerdemokratiske processer, herunder f.eks. at sikre, at tekst og billeder fra sådanne begivenheder bliver til artikler, samt sikre, at processerne reflekteres i andre medier. En del af et sådant mediarbejde bør ske i et samarbejde med de involverede borgere.

10. Demokratiudvikling og forskning

I det omfang der eksperimenteres med dialog- og demokratiformer i kommunerne, er det vigtigt at få disse eksperimenter og erfaringerne med dem dokumenteret og delt med alle, som interesserer sig for et levende demokrati.

For at en sådan dokumentation kan være troværdig, er det vigtigt at den ikke blot udarbejdes af f.eks. kommunerne selv. Byråd og borgere er desuden handlingsorienterede og primært interesseret i udkommet af processerne. Derfor er det vigtigt at der knyttes forskning til eksperimenterne. Forskere er uafhængige af aktørerne, har tid til at fordybe sig i processerne, sammenligne med andre erfaringer, kan opstille spørgsmål, som skal undersøges videre, kan publicere resultatet og afholde diskussioner.

Der allerede blevet forsket i Næstved kommunes demokrati i forbindelse med kommunevalget 2013.

Næstved kommune skal – i forbindelse med forsøg på at styrke og udvikle demokratiet kontakte landet universiteter for at lede efter forskere, som er interesseret i forskellige aspekter af demokratiet og især demokratiudvikling.

Men udviklingen af nye demokrati- og dialogformer på kommunalt plan er en opgave for mange kommuner. Derfor giver det måske mening at tage kontakt til nationale organisationer som f.eks. Vores Stemmer og Teknologirådet, som arbejder med demokrati på f.eks. kommunalt plan for at se, om der er basis for en mere samlet tilgang til forskning i det kommunale demokrati.

11. Demokratiudvalget

Kommunen nedsætter et fast politisk Demokratiudvalg. Udvalgets opgave er at fremme og udvikle demokratiet i kommunen. Dette omfatter naturligvis lokalrådenes rolle og borgerinddragelsestiltag fra Byrådet side. Andre kommuner som f.eks. Langeland, Helsingør og Odense har nedsat borgeinddragelsesudvalg og Næstved kommune har haft Lokademokratiudvalget, men mandatet for et *permanent demokratiudvalg* er langt bredere.

Formål og opgave

Demokratiudvalgets opgave er at udvikle demokratiet i Næstved kommune. Demokratiudvalgets opgave er at holde øje med demokratiet tilstand i kommunen bredt og dybt forstået, at holde sig orienteret om demokratiske forsøg, tiltag og erfaringer i andre kommuner i Danmark og i verden, at prøve at finde løsninger på nogle af de udfordringer, det kommunale demokrati står over for som f.eks. politikerlede, at stille forslag til demokratiltag i kommune osv. Demokratiudvalget selv skal rejse debatter om udviklingen af det kommunale demokrati i samspil med borgerne og deres organisationer.

Udgangspunktet for at nedsætte et demokratiudvalg er:

- Næstved kommune er en stor kommune, som ikke er vokset naturligt ud af befolkningen. Den er ikke en naturlig enhed set fra borgernes synspunkt, sådan som f.eks. Samsø kommune er. Deri ligger nogle udfordringer i forhold til at opbygge et samarbejde mellem byråd og borgere. Lokalrådene har været et forsøg på at råde bod på dette.
- Lokalrådene er for langt de flestes vedkommende heller ikke naturlige enheder og det har mange steder knebet med den folkelige opbakning. Dette er måske ikke så overraskende i og med at lokalrådene kun har meget få ressourcer.
- Politikere er den mindst respekterede gruppe mennesker i Danmark. Og selv om dette måske primært handler om Christiansborgpolitikere, så trives politikerleden også op kommunalt plan. Dette er uholdbart og stiller spørgsmålstegn ved om politikerne rent faktisk repræsenterer borgernes interesser og krav til en folkevalgt. En sådan politikerlede kan ikke fjernes med et snuptag, men kræver strukturelle/procesmæssige ændringer som tager tid og anstrengelse at udvikle.
- Det moderne kommunale demokrati har en tendens til kun at tænke i to aktører: borgerne og byrådet. Og det primære samspil mellem dem er kommunalvalget med tilhørende valgkamp. Naturligvis har kommunen politiske udvalg såsom uddannelsesudvalget og selvfølgelig kommer

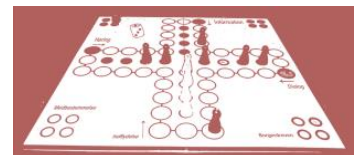
forslag i høring blandt de borgere der møder op. Men alligevel kan man godt overveje, om der ikke mangler et stærkt mellemlag af civile organisationer for at demokratiet skal trives. Danmark er kendt som et "organisationsdemokrati", men det opleves ikke så meget på kommunalt plan. Og man kan i hvert fald overveje, hvorledes de eksisterende civilsamfundsorganisationer i kommunen kommer bedre i spil i demokratiet. Se også afsnittet om "Mega-borgeren" i bilaget om "Dialogregler".

- Og sidst men ikke mindst: verden udvikler sig og et demokrati skal hele tiden udvikles for at leve. Der er i den grad tegn i tiden på, at der er behov for at udvikle nye demokratiformer. Denne proces er der nogen, som skal tage vare på. I øvrigt er hele dette idekatalog er i sig selv et forsøg på at styrke og udvikle det kommunale demokrati. Det er tanker som disse – og mange andre - at et Demokratiudvalg skal tage sig af.

For oplysninger om Borgerdeltagelsesudvalgene på Langeland og i Helsingør og Odense se bilag J. Desuden findes også forordet fra Lokaldemokratiets rapport "Bing de relevante i spil".

12. Hvorfor borgerdialog?

Kommunens publikation: "Bring de relevante i spil - på rette tidspunkt - anbefalinger om borgerinddragelse" til byrådet - december 2014, påpeger følgende værdi ved borgerinddragelse:

"Kvalitet"

Tidlig inddragelse er investering på lang sigt. Inddrager vi borgerne tidligt, får vi afprøvet de grundtanker og de løsninger, vi som udgangspunkt havde tænkt, at et projekt, en ny ydelse eller en opgave skal indeholde. Det betyder, at det færdige produkt vil være bedre forberedt og indeholde det, som borgerne har behov for⁷.

Nytænkning

Flere hoveder tænker bedre end færre. Så enkelt er det. Og ofte er en opgave så kompleks, at det kan være en fordel at bede mange forskellige mennesker om at komme med bud på nye muligheder. Det giver et nyt perspektiv og nye sammenhænge.

Ejerskab

Eget afkom forlader aldrig hjertet. Har man selv været med til at forme et projekt, er der også større sandsynlighed for, at man vil være ambassadør for det, videreudvikle det eller tage vare på det, efter det er etableret. Vi kan udrette mere, når der er flere, der løfter."

For yderligere baggrund og perspektiver for "borgerinddragelse" og demokrati se Bilag K.

⁷ Ordet "behov" forstås nemt som umiddelbare og rent personlige behov. Det er rimeligt at erstatte "som borgerne har behov for" i teksten med "som borgerne har behov for, forventninger til, ønsker om og som er på linje med deres visioner for vores kommune" red.

Bilag

Bilag A.1 Kort beskrivelse af borgerbudgetter	10
Bilag A.2. Baggrundspapir om borgerbudgetter	11
Bilag B. BorgerBudgetkonference	13
Bilag C. Dialogregler	15
Bilag D. Dialogprocesser for kommunale beslutninger og tiltag	17
Bilag E. Offentlig årsevaluering og brainstorming	19
Bilag F. Erfaringer med Folkehøringer	21
Bilag G. Folkehøring – et tænkt eksempel for Næstved	23
Bilag H. Demokratiudvalg i andre kommuner	26
Bilag K. Hvorfor borger/politiker-dialog	29

Bilag A. Borgerbudgetter

Bilag A. Borgerbudgetter består af

- Bilag A.1. Kort beskrivelse
- Bilag A.2. Baggrundspapir om borgerbudgetter

Bilag A.1. Kort beskrivelse

Forslag om forsøg med borgerbudgettering i Næstved Kommune

Næstved Kommunes ambitioner i forhold til borgerinddragelse er store. For at opfylde disse er der behov for eksperimenter og nytænkning inden for kommunikation og offentlighed.

Borgerbudgettering er en metode, der giver borgere mulighed for direkte demokratisk indflydelse på projekter, der gavner lokalsamfund eller borgerfællesskaber. Byrådet afsætter midler (fx. 2x250.000 kr. pr. år.) til udvikling af to bestemte geografiske områder i en 4-årig periode.

Der etableres processer, som engagerer borgere i de udvalgte områder til at komme med ideer til projekter, de ønsker at gennemføre og følge op på. Derefter prioriterer alle interesserede borgere i lokalområdet efter en åben debat og en afstemning hvilke projekter, der skal gennemføres inden for det afsatte årlige rammebeløb.

Erfaringer fra andre danske kommuner med borgerbudget peger bl.a. på, at det har styrket relationerne mellem borgere og kommune, øget engagementet og styrket den social sammenhængskraft i lokalsamfundet. Det har været en forudsætning, at kommunerne har bundet sig til en flerårig periode, da

det er en læringsproces for såvel kommune som borgere.

En vedtagelse af et forsøg med borgerbudgettering må medføre, at byrådet udmelder et overordnet formål med borgerbudget som sådan, klare rammer (hvem, hvad, hvordan og hvornår) og budgetstørrelse, samt sikrer en tydelig kommunikationsproces og afstemningsmetode.

Mere om borgerbudgetter nedenfor.

Bilag A.2. Baggrundspapir om BorgerBudgetter

BorgerBudget i Næstved Kommune

Et stærkt demokrati er ét, hvor borgernes *kreativitet og engagement* er mobiliseret for at skabe de bedst mulige fælles beslutninger.

Er sådant levende demokrati vil vi godt have i Næstved Kommune.

I kommunerne er den almindelige form for borgerinddragelse høringer, hvor råd og borgere kan reagere på forslag udarbejdet i kommunens administration og politiske system. Det kunne man kalde reaktiv inddragelse. Høringer lider dels under en opfattelse blandt borgerne af at tingene i det store og hele allerede er besluttet, og kommunens opfattelse af, at borgerne mest brokker sig - især når de er berørt i deres egen baghave. Demokratiet er blevet til en tilskuersport med meget få på bænken.

Figure 2: Participatory budgetting in the world (2012)

Borgerbudget⁸ er derimod en proaktiv inddragelse, som åbner rum og afsætter ressourcer til forslag til projekter og aktiviteter, som er skabt af borgerne i forskellige fællesskaber. Borgerindflydelsen er sikret, og det virker mobiliserende.

Porto Alegre, Rio Grande do Sul i Brasilien var det første moderne forsøg med "Participatory Budgetting". Det var i 1989 og har været brugt lige siden. Nu er der over 1500 steder i verden, som bruger borgerbudget, herunder New York og Paris.

Danmark er også så småt kommet i gang. Der er erfaringer med borgerbudget i f.eks. Kolding, Hedensted, Fredensborg, Ålborg, Midtjylland, og i 2015 var der tilløb i Slagelse, Allerød, Holbæk, Århus og Guldborgsund.

⁸ Formelt oversættes "Participatory Budgetting" med "Deltagerorienteret Budgetlægning".

Ugebrevet Mandag Morgen 9. marts 2015 har en artikel med overskriften: *“Borgmestre har gode erfaringer med borgerbudgetter”*⁹.

Hvad er processen?

Grundlæggende betyder BorgerBudget, at kommunen afsætter et bestemt beløb, som de ikke selv beslutter over, men som er lagt ud til beslutning af borgerne.

Det område, der skal besluttet om, kan være hele kommunen, eller det kan være lokalområder, som f.eks. vores lokalrådsområder. Der er også eksempler på borgerbudget på institutioner.

Kommunen kan også bestemme, at borgerbudgetteringen skal bidrage til bestemte områder eller politikker bredt forstået. Det kan simpelthen være overskrifter såsom ”sammenhæng”, eller det kan mere specifikt være ”sundhed” eller måske ”mere liv på landet”.

Man kan også beslutte, at projekterne skal bidrage til bæredygtighed, at øge lighed, at gavne kvinder osv.

Processerne varierer. Diagrammet til højre er fra New York.

1. Man beslutter en proces. Der bør naturligvis være borgerinddragelse i udviklingen af og beslutningen om processerne, men kommunen skal sikre at det sker
2. Borgerne brainstormer med ideer
3. Kommunen (eller andre) hjælper med at udvikle ideerne til projekter med budget
4. Projekterne offentliggøres
5. Borgerne stemmer om projekterne (med stemmeseddel eller digitalt)
6. Stemmerne tælles op og projekterne kan igangsættes

Se video om processen (NY):

<https://www.participatorybudgeting.org/resources-to-do-pb/videos/>

[Retur til hovedtekst](#)

⁹ Se: <https://www.mm.dk/artikel/borgmestre-gode-erfaringer-borgerbudgetter>

Forslag om

BorgerBudget-konference i Næstved

Konferencens formål:

BorgerBudget-konferencens overordnede formål er at styrke demokratiet og det demokratiske engagement gennem at fremme brugen og kvaliteten af BorgerBudgetter i Danmark.

Konferencens umiddelbare formål er:

- at samle alle danske erfaringer med BorgerBudgetter og dele dem med de kommuner og andre institutioner og organisationer, som er interesseret i at lære om og bruge borgerbudgetter
- at evaluere og diskutere de danske erfaringer med BorgerBudgetter med henblik på at få en nuanceret forståelse af de betingelser, lokaliteter og metoder, hvorunder BorgerBudgetter lykkes, samt hvilke farer og udfordringer, der er.
- at inspirere til brugen af BorgerBudgetter på områder, hvor der endnu ikke er danske erfaringer.
- at konkludere på de ovennævnte punkter og give anbefalinger på, hvorledes BorgerBudgetter bedst kan bruges og fremmes i Danmark især i kommunalt regi. Konklusionerne kan samles i en attraktiv publikation, som er et fysisk produkt fra konferencen.
- at give deltagerne mod på at igangsætte Borger/Budgetter.
- at etablere et netværk for løbende udveksling af erfaringer med og ideer til BorgerBudgetter i kommuner og andre institutioner og organisationer.

Endelig er der to yderligere mål:

- at sikre, at såvel administration som politikere er vel forberedt på en eventuel indførelse af BorgerBudget i Næstved kommune.
- at promovere Næstved som en kommune, der arbejder med borgerinddragelse.

Konferencens deltagere:

Konferencen arrangeres og afholdes af Næstved kommune i 2020 (evt.) i samarbejde med Teknologirådet.

Ressourcepersoner er:

- Repræsentanter med praktiske erfaringer med brugen af BorgerBudgetter i danske kommuner
- Repræsentanter med praktiske erfaringer med brugen af BorgerBudgetter i ikke-kommunale sammenhænge.
- Repræsentanter fra Teknologirådet.
- Repræsentanter med erfaringer fra og viden om BorgerBudgetter uden for Danmark, men med relevans for danske forhold.
- En keynote speaker som f.eks. Lisbeth Knudsen.

Bemærk, at nogle af ressourcepersonerne har taletid i plenum, mens andre deltager med udstilling og i gruppearbejderne.

Der inviteres følgende deltagere:

- Alle landets kommuner med højst 3 deltagere fra hver kommune. (Næstved kommune kan dog have flere deltagere herunder politikere og repræsentanter fra Levende Demokrati Næstved).
- Repræsentanter fra ikke-kommunale institutioner og organisationer, som har erfaringer med eller interesse for BorgerBudgetter.
- Forskere og studerende i demokratisk deltagelse (f.eks. Pernille Almlund fra RUC som har studeret demokratiet i Næstved)

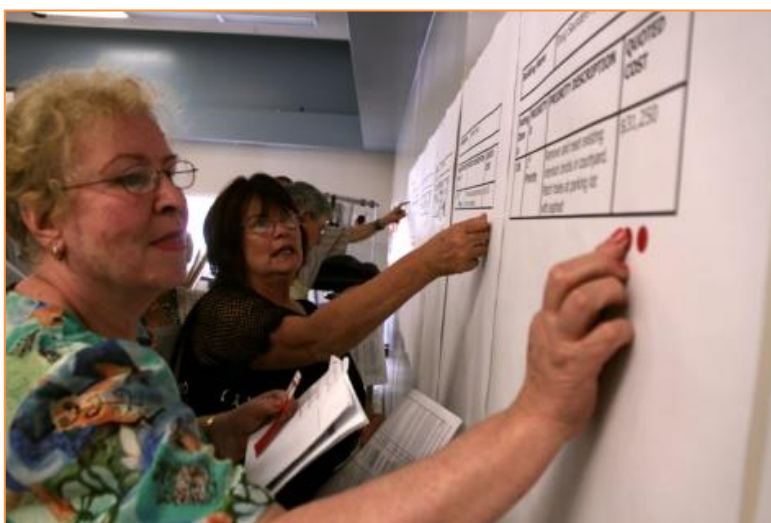
Desuden bør der være folk (fra Næstved Kommune) til stede, som kan dokumentere forløbet, samle konklusioner og anbefalinger og senere gøre dem tilgængelig for alle deltagere og offentligheden.

Konferencens program

Vi har tillid til, at kommunen i samarbejde med Teknologirådet vil være i stand til at lave et bedre program, end vi kan. Nedenfor alligevel et udkast.

tid	emne
10:00-10:30	Ankomst, check in, kaffe og rundstykker
10:30-10:45	Velkomst ved Næstved kommune og praktikaliteter
10:45-11:00	Key-note speaker(s)
11:00-11:15	BorgerBudgetter – en kort historie
11:15-12:30	Præsentation af erfaringer fra kommunerne – baggrund-metode-økonomi-læring-fremtid
12:30-13:30	Frokost – med udstillinger om erfaringer – herunder ikke-kommunale og ikke-danske
13:30-14:30	Gruppediskussioner ud fra oplæg om f.eks. udfordringer med BorgerBudgetter, mulige løsninger, videreudvikling og udbredelse til nye områder som f.eks. uddannelsesinstitutioner
14:30-15:30	Præsentationer med konklusioner fra grupperne
15:30-15:50	Kaffe & te – mens erfaringer, forslag osv. samles og organiseres af en konferencegruppe
15:50-16:00	Opsummering ved konferencegruppen samt videre samarbejdsmuligheder
16:00-16:10	Afslutning

[Retur til hovedtekst](#)

Spilleregler for den kommunale dialog

Bemærk: Nedenstående tekst har lidt mere kant end de øvrige dele af idékataloget, fordi det oprindeligt er skrevet som et debatindlæg.

Det er som at råbe i ørkenen

Det er ikke en helt ualmindelig erfaring, at det er vanskeligt for borgerne at komme i dialog med "kommunen". Her skal man ikke først og fremmest tænke på enkeltsager som byggetilladelse, skoleskift eller andet af det, man kunne kalde kommunens servicefunktioner, men snarere på de borgere, som prøver at engagere sig i kommunens udvikling, hvad enten det er som en reaktion på kommunale tiltag eller med ideer til nye. Det kan være ideer til cyklestier, driften af bibliotekerne, lokalplaner, Herregårdshaven, protest mod vindmøller, indførelse af elbiler osv. Det er sager, som kræver en eller anden grad af politisk beslutning, og som derfor skal behandles i et af de politiske udvalg.

Samtale fremmer forståelsen

Det er indlysende, at dialog mellem borgere og politikere om udviklingen og livet i "vores kommune" vil være en god ting. Borgerne har fingeren på pulsen og repræsenterer en stor tankekraft og iderigdom.

Men det er lige så klart, at det politiske og administrative system ville bryde sammen, hvis blot en tiendedel af kommunens 83.000 borgere jævnligt henvendte sig direkte til udvalgsformændene med feedback og forslag. Der er en god grund til, at vi går til valg og vælger byrådspolitikere, som skal repræsentere os, og som har tid til at forstå kompleksiteten og diskutere fælles løsninger.

Så grundig dialog mellem et stort antal borgere og politikerne ville være godt, men ser ud til at være alt for ressourcekrævende.

Mega-borgere

Der er imidlertid også foreninger, råd, bylaug, klubber og andre organiserede grupper af borgere. Disse bør have en særlig præference i kommunikationen med kommunen. Det skyldes dels, at man må forvente at henvendelserne til kommunen får en bedre kvalitet efter at have været behandlet i f.eks. en bestyrelse af velmenende mennesker, dels at henvendelsen dækker synspunkter fra en større gruppe borgere. Den enkelte borger kan ofte have et snævert perspektiv, og brokkerøve er heller ikke et ukendt fænomen. Desuden er der det psykologiske aspekt, som bevirker, at det enkelte medlem af en forening føler, at det nytter at engagere sig, hvis "min" forening bliver lyttet til. Det er et værn mod politikerleden.

Man kunne sige, at foreninger, råd osv. er en slags mega-borgere, som for det første repræsenterer grupper af borgere, og derfor har et vist demokratisk mandat, som for det andet på kvalificeret vis kan gå i dialog med kommunen, som for det tredje reelt kan bidrage til kommunens udvikling, og som det fjerde –

hvis dialogen med kommunen lykkes - kan bidrage til, at borgerne oplever sig som en del af kommunens styre og derfor i det lange løb ønsker at bidrage.

Dialog-regler

Derfor er det kun rimeligt at der er nogle minimumsregler for, hvorledes kommunen skal reagere på henvendelser fra borgerorganisationer og henvendelser, der har mindst 25 underskrifter.

Et første svar - som skal falde inden for 15 dage - skal som minimum indeholde:

1. en tak for modtagelsen og anerkendelse af datoen for modtagelsen
2. en kort beskrivelse af, hvorledes henvendelsen vil blive behandlet
3. en forventet dato for et svar med en endelig afgørelse
4. et løfte om at vende tilbage, når en afgørelse er truffet eller i meget enkle sager eventuelt et hyperlink til det sted, hvor udvalgsreferatet med beslutningen kan læses
5. en tak for at borgerne viser interesse for kommunens anliggender

Det andet svar skal komme, når kommunen har truffet en afgørelse – hvad enten det er administrationen eller politikerne, og det skal som minimum indeholde:

1. en beskrivelse af den trufne afgørelse
2. en begrundelse for afgørelsen
3. en tak til borgerne, fordi de viser interesse for kommunens anliggender

Hvis der er tale om et *forslag*, vil afgørelse med begrundelse normalt falde i en af 3 kategorier:

1. Det er et godt forslag, som er vedtaget og vil blive gennemført
2. Det er et godt forslag, som desværre af følgende praktiske grunde ikke kan gennemføres pt.
3. Det er et dårligt forslag af følgende grunde (dvs. borgene har mulighed for at lære noget her)

For at dette kan blive til virkelighed, skal byrådet beslutte det, og det skal beslattes, hvem der i de enkelte udvalg og sektorer er ansvarlige for denne dialog. Desuden skal systemet annonceres og promoveres.

Kan det betale sig?

Det er klart, at dette kræver en hel del tid for kommunens ansatte og for politikerne, men hvis kommunen virkelig vil dialog med borgerne, så må den sætte ressourcerne af til det. Høringer for fikse og færdige forslag er ikke nok. Det kan umiddelbar forekomme "ineffektivt" at bruge tid på borgerdialog, når der er så meget andet presserende, men mon ikke det giver bonus i det lange løb?

[Retur til hovedtekst](#)

Kommunal dialog og offentlighed.

Om Borgerinddragelse og borgerinitiativ

Følgende forslag er et bud på, hvordan borgere og politikere kan samarbejde om at udvikle det kommunale demokrati i praksis. Kommunen er den del af folkestyret, der kan få den tætteste kontakt med borgerne. Eller med andre ord: Bring de relevante i spil!

Udgangspunktet er, at det er en forudsætning for folkestyret, at det politiske systems beslutninger kan foretages på grundlag af et kvalificeret lægmandsskøn. Det politiske system forstås i denne sammenhæng som både de valgte politikere og de vælgere, som har valgt politikerne. Begge parter kan således betragtes som lægmænd ganske vist med forskellige roller i forhold til de endelige beslutninger.

En planlægningsmodel, som er i overensstemmelse med folkestyret og ovennævnte anbefalinger, må integrere den offentlige debat i selve planlægningsprocessen. Ved en tidlig fælles dialog kan borgere og politikere udvikle ideer og formulere foreløbige mål, inden den mere dybtgående politisk-tekniske bearbejdning sættes i gang for alvor.

Planlægningsmodellen

Følgende planlægningsmodel er inspireret af Lov om kommuneplanlægning – ikke mindst af § 6 om borgerinddragelse samt ”Bring det relevante i spil – på det rette tidspunkt (fra Anbefalinger om borgerinddragelse til byrådet, december 2014).

En planlægningsmodel i 7 faser: Ideudvikling, Ideplaner, Dialog, politisk-teknisk bearbejdning, offentlig Høring, byrådets beslutning og en opfølgende vurdering af resultat og forløb.

I det følgende er der lagt vægt på beskrivelsen de faser, hvor borgere og politikere kan indgå i processen som ligeværdige lægmænd (ideudvikling og dialog) godt hjulpet af de administrative planlæggere, som skal sikre, at grundlaget for dialogen bliver kvalificeret (Ideplaner). Der er ikke taget eksplicit stilling til, hvordan processerne i de enkelte faser kan tilrettelægges.

Ideudvikling

Forslag, ideer, temaer og muligheder kan komme fra både kommunal (borgerinddragelse) og en borgergruppes side (borgerinitiativ). Borgerinddragelsestiltag kan tage udgangspunkt i en ideplan (se senere).

Et eksempel på en idé eller tema for en borgerdialogproces kunne være ”Svømmefaciliteter i Næstved kommune”

Borgerinitiativer kan vurderes af Byrådet, et politiske fagudvalg eller af et særligt ”Demokrati og Dialogudvalg” med henblik på sortering. Administrationen sikrer, at borgerne får en begrundet tilbagemelding på deres henvendelse.

På baggrund af forslag eller temaer fra politikere eller en borgergruppe afholdes et borgermøde (f.eks. en workshop) med henblik på i fællesskab at formulere nogle problemstillinger og udkast til målsætninger.

Administrationsfolk laver referat, som sendes til presse og deltagende borgere. Referatet kan evt. være startskud til en større offentlig debat.

Ideplan

En Ideplan er en ideskitse med et mindre antal data, som bygger på administrationens/planlæggernes erfaringer.

Før den egentlige Dialog mellem borgere og politikere starter, må administrationen udarbejde en Ideplan, som bygger på fremkomne udkast, så målsætninger og konsekvenser kan ses i sammenhæng

Udkastene bearbejdes med henblik på at afklare hvad, der er relevant for en gennemførelse (hvilke interesser og evt. konflikter er i spil), hvilke betingelser og begrænsninger skal overholdes (f.eks. lovgivning), og hvilke ressourcer man har (f.eks. økonomi). Der opstilles forskellige fremtidsscenarier for at formulere målsætninger for den fremtidige situation. Konsekvensen af målsætningerne vurderes i forhold til interesser, mulige omvurdering af begrænsninger, ressourceprioritering og økonomisk, miljømæssig og social bæredygtighed.

Presse og involverede borgere får en begrundet tilbagemelding om hvilke forslag (ideplaner), der indgår i en forsat dialog.

Den kvalificerede Dialog

Ideplanen danner grundlag for, at politikere, borgere og interesser kan indgå i en realistisk diskussion om de vigtigste elementer i forslagene, fordi de kan se planlægningen i sin helhed. Ideplanerne diskuteres offentligt (problemstilling, målsætning og konsekvenser) på et borgermøde og i pressen.

Politisk-tekniske bearbejdning.

Administrationen/planlæggerne og de politiske udvalg foretager en mere dybtgående analyse af de forskellige midler til at nå de opstillede mål, som herefter fremlægges til politisk behandling.

Udkommet behandles i administrationen, inden det sendes til pressen og en offentlig høring

Offentlig høring

Høring er digital og skal sikre, at justeringer og forbedringer kan indgå i forslagene, før der tages politisk beslutning.

Byrådet beslutter

Efter en administrativ og politisk udvalgsbehandling af høringsmaterialet i forhold til høringssvarene tager byrådet beslutning.

Evaluering

Efter fx et år vurderes planlægningsprocessen og tiltagets effekt og funktion af de berørte.

[Retur til hovedtekst](#)

Forårsdialogen

Forårsdialogen er en årlig offentlig dialog blandt borgere og mellem borgere og politikere om udviklingen i kommunen.

Forårsdialogen er såvel en evaluering af året, der gik, som en brainstorming på ideer til fremtiden. Gennem dialogen vil man således kigge både på "høsten" fra det forgangne år, som planter "frø" til året der kommer.

Processen starter tidligt på året, hvor såvel borgere og foreninger som kommune kan byde ind med emner, som de finder det vigtigt at tage op i Forårsdialogen. På basis af dette beslutter kommunen f.eks. 5-10 emner/temaer/områder, som skal til evaluering og f.eks. 5-10 emner/temaer/områder, som der skal brainstormes på. Disse offentliggøres i pressen f.eks. på en "DialogNæstved-side", på kommunens hjemmeside og sociale platforme.

Selve dialogprocessen kan f.eks. finde sted såvel digitalt som gennem møder rundt om i kommunen i medborgerhuse, på biblioteker eller andre steder. Møderne drives af kompetente moderatorer/facilitatorer som kan sikre en kreativ atmosfære, hvor alle kan komme til. Det betyder bl.a. at de skal kunne håndtere såvel brokkerøve som ildsjæle og politikere. Processen har to hovedkomponenter: 1) Det lokale niveau - hvor man taler om det, der er sket på det lokale område, og hvor man genererer ideer til fremtiden og 2) Det kommunale niveau - hvor man taler om det, der er sket på det fælleskommunale område, og hvor man genererer ideer til fremtiden.

Resultaterne af årsevalueringen samles og formidles efterfølgende til borgerene med tak for bidragene.

Feed-back og ideer sorteres i forhold til, om det er noget, som kan bruges til justeringer og tiltag i samme år som evalueringen, eller om det evt. skal indgå i planerne for det næste år.

Forårsdialogen afholdes tidsmæssigt, således at ideer fra den kan få indflydelsen på budgetforhandlingerne for næste år.

Byrådet beslutter, hvad der skal ske på basis af resultaterne fra Forårsdialogen. Disse beslutninger formidles til offentligheden via pressen, radio, TV og digitalt og evt. til borgere, som har tilmeldt sig en e-mail nyhedsservice.

Man kan også forestille sig, at man udvælger et antal tilfældige borgere til at give feed-back for at sikre, at hverken de særligt positivt eller negativt indstillede borgere kommer til at dominere billedet. Men kunne have et ret stort antal til at give digitalt feed-back og et mindre antal f.eks. 500 som rent faktisk mødtes.

Som et alternativ eller et supplement til de decentrale processer, kan man også forestille sig en større central dialogevent, som afholdes f.eks. i Næstved by. En sådan dialogevent bør krydres med muntre og kulturelle indslag som f.eks. en "året-der-gik-satire". På en sådan større og centrale begivenhed vil man kunne dele borgerne op i interessegrupper af forskellig type: foreningsgrupper, ungdomsgruppen, indvandrergruppen osv. eller efter temaer, lokalområder osv. Processen kunne veksle mellem gruppemøde, fælles præsentation og mere muntre indslag. Der vil være mulighed for at stemme (f.eks. via mobiltelefon) om resultaterne, således at evalueringer og anbefalinger kan opstilles i en prioritetsrækkefølge. Det vil være nyttigt for de politikere, som senere skal forholde sig til de mange tilbagemeldinger og ideer.

Ovenstående skal blot ses som et første udkast til struktur. Hvis Næstved Kommune er interesseret i en for årlige offentlige dialoger, skal en mere præcis proces udvikles.

Os bekendt har dette ikke været forsøgt i danske kommuner, så måske Næstved skulle være pioner på dette felt?

[Retur til hovedtekst](#)

Appendiks F

Hvad er erfaringerne med Folkehøringer (Deliberative Polls)

En almindelig indvending mod folkehøringer med borgere valgt ved lodtrækning er, at almindelige mennesker ikke kan træffe kvalificerede beslutninger om ofte komplekse samfunds problemer. Det kræver noget at være politiker. Eller som Churchill skal have sagt. *"Det bedste argument mod demokratiet er en 2 minutters samtale med den almindelige vælger"*. Underforstået – vælgerne er uvidende. Og Churchill har på sin vis ret: Man skal ikke basere politiske beslutninger på to minutters samtaler, på meningsundersøgelser, stemninger eller populistiske lederes mavefornemmelser. Deliberativt demokrati handler netop om grundig information og tid til åben dialog og eftertænkksomhed. Og her klarer almindelige borgere sig godt, bl.a. fordi de ikke skal bruge tid på partipolitiske spil, på at dyrke deres image i pressen eller på at sikre genvalg.

De generelle erfaringer er:

- Når almindelige mennesker får pålagt opgaven med at danne sig mening om samfundsmæssige spørgsmål, tager de den alvorligt og tænker sig om. Det er afgørende at de véd, at det ender med at deres stemme bliver brugt til noget, og at der er en rimelig chance for at de besluttende vil følge afstemningsresultatet.
- Deltagerne ændrer deres synpunkter under processen. Det er f.eks. ikke ualmindeligt at op til 70% af deltagerne ændrer deres mening om et bestemt spørgsmål og stemmer anderledes, end de ville have gjort uden den deliberative proces (drøftelse). Dette er et tegn på at man tænker sig om og ikke er bange for at ændre standpunkt på basis af information, gode argumenter og værdiovervejelser.
- Afstemningsresultatet er generelt mere "progressivt" end "populistisk".
- Der er ingen tegn på at processerne polariserer meningerne, og heller ikke at de mest velformulerede deltagere har mere indflydelse på processens resultat end gennemsnittet af deltagerne. Alt tyder på, at det er adgang til information og diskussioner med trænedede moderatorer der er de afgørende faktorer.
- Dem som tager de endelige beslutninger som f.eks. de folkevalgte er generelt villige til at følge afstemningsresultaterne. Det gælder også i et land som Kina.
- Processen er politisk mobiliserende for deltagerne, således at de efter at have deltaget i den er mere politisk engageret end før. I det omfang at processerne formidles via TV til befolkningen, giver det også en øget politisk interesse. Begge effekter er dog moderate.

Nedenfor nogle konkrete cases¹⁰

Vindenergi i Texas

I Texas skulle man omkring 1996 afgøre, hvorledes den fremtidige el-forsyning i staten skulle være. Skulle man f.eks. gå efter den billigste strøm som kom fra kul, oli og gas, skulle man satse på at spare på energien eller skulle man prioritere vedvarende energi som f.eks. vindmøllestrøm. Det gav ikke mening at lave en

¹⁰ De internationale cases er hente fra: "Democracy When the People are Thinking" af James Fishkin. Det er Fishkin som har udviklet metoden Deliberative Polls og processen er varemærkebeskyttet. Læs mere på <http://cdd.stanford.edu>

opinionsundersøgelse blandt forbrugerne, fordi de hverken var særligt interesserede i spørgsmålet eller havde megen viden om det. Man besluttede at afholde otte Deliberative Polls med den proces som er beskrevet ovenfor. Der var mellem 175 og 250 deltager i disse øvelser. Resultatet blev – til ledelsens overraskelse - en klar støtte til udbygning af vedvarende energi, også selv om det betød dyrere strøm for forbrugerne. Over 1000 MW vedvarende energiforsyning blev tilføjet som et resultat, og i dag er oliestaten Texas den stat i USA med den højeste andel af vedvarende energi i sin elforsyning.

Danmark og euroen

I år 2000 afholdtes der over en weekend en National høring om Danmarks tilslutning til Euroen. Det var udelukkende en høring, idet selve spørgsmålet blev afgjort ved folkeafstemning. Der var 364 deltager valgt ved lodtrækning. Det meste af arbejdet foregik i 20 grupper med 18-20 i hver. *"Deltagerne ændrede vitterlig holdning undervejs i folkehøringsprocessen. De synes i høj grad at tage stilling til spørgsmålene idet antallet af ved ikke svar faldt [sammenlignet med et før-proces spørgeskema – red] ... Ydemere erklærede 76 % sig enig i at deres holdninger var blevet mere nuancerede"*¹¹.

Fjorten projektforslag for Ulaanbaator - Mongoliet

I december 2015 mødtes 317 deltagere udvalgt ved lodtrækning til en prioritering af 14 projektforslag for udviklingen af landets hovedstad Ulaanbaator. Deltagernes holdninger ændrede sig væsentligt under forløbet. Et officielt højt profileret projekt for en metro i fik ringe støtte, mens bedre isolering og varme i skoler og børnehaver blev højt prioriteret. Andre projekter som fik voksende tilslutning handlede om miljø og genanvendelse. Efterfølgende besluttede bystyret at følge den prioriteringsrækkefølge, som var resultatet af processen.

Califonien - 39 spørgsmål på en weekend

I forbindelse med projektet What's Next California afholdt man en Deliberative Polls øvelse med 412 tilfældig udvalgte borgere. Der var 4 emner med i alt 39 spørgsmål som man skulle diskutere og stemme om, og øvelsen varede en weekend fra fredag aften til søndag middag. Aktiviteterne vekslede mellem eksperthøringer, gruppediskussioner og diskussion i plenum. Deltagerne ændrede deres holdninger væsentligt på 21 ud af de 39 spørgsmål og endte med standpunkter, som var væsentlig forskellige fra nogle af de meningsmålinger der var lavet før processen.

Deliberative Polls har været brugt i 26 lande over en længere årrække, og der er talrige erfaringer at trække på.

¹¹ Fra "Deliberativt demokrati og folkehøringen om euroen" af Vibeke Norman Andersen og Kasper Møller Hansen. *Politika* årg 34. nr. 1, 2002, 78-79

Folkehøring om svømme- og badefaciliteter i Næstved kommune

Baggrund

Næstved Byråd skal beslutte sig for, hvorledes borgernes adgang til svømme- og badefaciliteter skal være fremover. Deres beslutning skal så vidt muligt afspejle det, borgerne dybest set ønsker. Det er demokratiets ånd. Byrådets medlemmer er ganske vist borgerne repræsentanter, som har til opgave at træffe en sådan beslutning, men det er langt fra sikkert at de har føling med, hvad borgerne dybest set ønsker i denne sag. Mange borgere har stemt på partier eller personer uden at vide, hvad disses holdninger til svømme- og badefaciliteter er og da spørgsmålet samtidig er kontroversielt, giver det god mening at byrådet beslutter at afholde en folkehøring om spørgsmålet (For en introduktion til Folkehøring se afsnittet om Deliberativt Demokrati).

At afholde en folkehøring koster både i arbejdskraft og penge, og derfor skal kommunen nøje overveje, om denne sag er stor nok til at berettiggende dette. Men man skal holde sig for øje, at en beslutning som ikke er det borgerne ønsker på en måde er spild af ressourcer herunder borgernes penge, hvis man skal tage demokratiet alvorligt.

Byrådet skal beslutte om afstemningen af folkehøringen er bindende eller vejledende. Det gælder generelt, at folkehøringer hvor resultatet er bindende er af højere kvalitet end folkehøringer, hvor resultatet kun er vejledende.

En folkehøring vil formentlig styrke almindelige borgers opfattelse af, at "kommunen" faktisk ønsker at lytte til borgerne. En sådan styrkelse er der absolut behov for. Folkehøringen har således – i samspil men andre borgerinddragende tiltag – således et længere perspektiv.

Folkehøring

En folkehøring om svømme- og badefaciliteter i Næstved kommune ville bestå i at 350¹² tilfældigt udvalgte borgere ville blive inviteret til at deltage i en én til halvanden dags læring om, diskussion af og afsluttende afstemning om de forskellige muligheder, som foreligger herunder reparation af eksisterende svømmehaller, et badeland ved omfartsvejen, ved havnen etc.

En sådan forsamling er stor nok til at være repræsentativ for kommunens indbyggere, og en til halvanden dag vil være nok til at forstå det faktuelle,

¹² 350 er det antal der som oftest anvendes i den slags folkehøringer som hedder "Deliberative Polls", og som er den metode vi foreslår her, men der er også eksempler på folkehøringer helt ned til 150 deltagere. Antallet skal afgøres i konsultation men folk med ekspertise på området.

fordele og ulemper ved de forskellige forslag og til at danne sig egne meninger alene og i samtaler med andre borger. Der er derfor god grund til at antage at det afstemningsresultat, som processen afsluttes med, vil ligge meget tæt på det resultat, man ville få i den demokratisk ideelle situation, hvor alle borgere satte sig ind i og diskuterede spørgsmålet.

Det skal bemærkes at disse afstemninger, som er baseret på information og drøftelse er meget forskellig fra f.eks. en meningsmåling. Det er ikke udsædvanligt at 70 % af deltagerne mener noget ganske andet efter en sådan proces sammenlignet med det, de mente før de deltog. Det er således ikke blot politikerne som måske ikke "har føling med, hvad borgerne dybest set ønsker i denne sag". Det har borgerne heller ikke umiddelbart. Information og tid til refleksion er en forudsætning.

Deltagerne ville blive udvalgt blandt alle borgere over f.eks. 16 eller 18 år. Man vil bruge matematiske metoder til at finde deltagerne på basis af f.eks. personnumre. Dette vil i sig selv formentlig sikre at de 350 er repræsentative uddannelses-, køns, erhvervs-, indkomsts- og holdningsmæssigt. Men man kan også sikre dette yderligere i de matematiske metoder.

Deltagerne vil få et vederlag for at deltage. Det er sandsynligt, at nogle af de inviterede ikke kan eller vil deltage, og at forsamlingen derfor kun vil bestå af 330-340 deltagere. Erfaringerne fra andre borgerhøringer er at dette ikke gør forsamlingen mindre repræsentativ.

Processen

Selve processen vil i hovedtrækkende forløbe således:

1. Forberedelse
 - a. Etablering af styregruppe, udvikling af informationsmateriale og program og identifikation og træning af (lokale?) moderatorer/facilitatorer
 - b. Annoncering af projektet i pressen og på sociale medier
 - c. Udvælgelse af de 350 og udsendelse af invitation
 - d. Bekræftelse af hvem der rent faktisk vil deltage
 - e. Udsendelse af orienteringsmateriale
2. Folkehøringen. Dette er kun et udkast til plan. En egentlig plan skal udvikles i samarbejde med mennesker, som har erfaringer med Folkehøringer/Deliberative Polls. Folkehøringen vil veksle mellem forskellige metoder så som plenumpræsentationer og spørgsmål, læsning, selvstændig refleksion, gruppediskussioner osv. og vil blive styret af trænede moderatorer. Processen vil blive dækket tæt af fjernsyn og andre medier, således at andre borgere kan følge oplæg og debatter.
 - a. Velkomst og eventuel pre-meningsmåling
 - b. Præsentation af de forskellige muligheder og forståelsesmæssig afklaring og faktuelle spørgsmål evt. individuel læsning og refleksion
 - c. Præsentationer af facts herunder økonomi og forståelsesmæssig afklaring og faktuelle spørgsmål evt. summegrupper
 - d. Præsentation af de mere holdnings- og værdiladede synspunkter fra mennesker med stærke meninger om forslagene – pro et con
 - e. Spørgsmål og svar og evt. inddragelse af faglig viden
 - f. Diskussioner blandt deltagerne i grupper evt. individuel refleksion

- g. Diskussion i plenum
 - h. Yderligere gruppediskussioner
 - i. Diskussion i plenum
 - j. Individuel refleksion
 - k. Hemmelig afstemning om forslagene og offentliggørelse af resultatet
 - l. Afslutning herunder procesevaluering, refleksion over erfaringen, takketalere osv.
3. Det offentlige og politiske efterspil
- a. Resultatet offentliggøres medierne og på kommunens hjemmeside
 - b. Byrådet gøres bekendt med resultatet samt en sammendrag af de argumenter der blev brugt i diskussionerne. Hvis folkehøringen resultat er bindende bekræfter byrådet blot resultatet. Hvis folkehøringens resultat er vejledende debatter de spørgsmålet om svømme- og bade faciliteter og træffer beslutning i henhold til egne procedurer. Byrådsdebatten kunne evt. følges af fjernsynet som en opfølgning på udsendelserne om folkehøringen

Forskning og rapport

Næstved Byråd har sat sig for at øge borgerinddragelsen i kommunen, og en sådan første folkehøring skal ses som et pionerarbejde, man kan lære af. Det vil derfor give god mening at tilknytte et hold forskere til processen¹³. Forskerne vil bl.a. holde øje med holdningsskift, tilfredsheden med moderatorerne, om der er deltagere som dominerer osv. Da der ikke er afholdt mange folkehøringer i Danmark skal forskerne også i samarbejde med kommunen udgive en rapport af forløbet. Dette vil hjælpe andre med at overveje brugen af borgerhøringer og ære vil med til at sætte Næstved kommune på det demokratiske danmarkskort.

[Retur til hovedtekst](#)

¹³ Næstved kommunes demokrati blev studeret af et hold forskere fra RUC i forbindelse med kommunalvalget 2013? Resultatet blev publiceret som en bog.

Demokratiudvalg i andre kommuner

Bemærk at det foreslåede permanente demokratiudvalg for Næstved har et bredere mandat end borgerinddragelsesudvalgene.

Langeland

Langeland: http://www.langelandkommune.dk/Politik/Raad_Naevn_Udvalg/Borgerinddragelsesudvalget

Borgerinddragelsesudvalget

Kommunalbestyrelsen har besluttet at nedsætte et Udvalg om Borgerinddragelse.

Borgerinddragelsesudvalget skal komme med anbefalinger til hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt medborgerskab ind i kommunalbestyrelsens arbejde. Udvalget består af fem politikere og syv borgere.

Udvalget tager i sit arbejde udgangspunkt i fire overordnede spørgsmål:

- Hvad har vi hidtil gjort i Langeland Kommune? Evaluering af det hidtidige arbejde med borgerinddragelse – hvad har været godt og hvad kan med fordel ændres?
- Hvad har andre kommuner gjort, og hvad kan vi lære af dem? Der hentes inspiration i andre kommuner i forhold til deres arbejde med borgerinddragelse. Hvad har fungeret godt andre steder?
- Hvilke nye muligheder ser vi i horisonten? Er der nye former for borgerinddragelse, herunder elektroniske og sociale medier, der med fordel kan tænkes ind i kommunalbestyrelsens arbejde med lokaldemokrati?
- Hvad vil vi anbefale til Kommunalbestyrelsen? Anbefalinger til hvordan der kan tænkes mere borgerinddragelse og aktivt medborgerskab ind i kommunalbestyrelsens arbejde. Hvad kan vi gøre i Langeland Kommune?

Helsingør

<https://www.helsingor.dk/politik/midlertidige-udvalg-17-stk-4/2018-2021/borgerinddragelse>

Formål

Udvalget skal med udgangspunkt i ønsket om at udvikle nye former for deltagelse og dialog mellem borgere, foreninger, virksomheder, kommunens embedsmænd og politikere med henblik på at motivere og engagere flere borgere og lokale aktører i udviklingen af den attraktive bosætningskommune:

- Fremsætte forslag til strategi for borgerinddragelse, der sikrer at nye former for demokratisk dialog og deltagelse inden for rammerne af det repræsentative demokrati forankres og integreres i den politiske ledelse og proces.

Strategien forventes klar ultimo 2018

Udarbejde idekatalog til

- nye metoder og former for deltagelse og dialog mellem borgere, foreninger, virksomheder, kommunens embedsmænd og politikere osv.
- konkrete områder hvor de nye former for deltagelse og dialog kan tages i anvendelse.

Katalog forventes klar 1. halvår 2019.

Odense

<https://www.odense.dk/politik/odense-byraad/politiske-udvalg/udvalget-for-borgerinddragelse>

Udvalget for borgerinddragelse

Udvalget for borgerinddragelse rådgiver byrådet om, hvordan politikerne bedst muligt kan inddrage borgerne i forskellige beslutninger.

Udvalget for borgerinddragelses opgave er at rådgive byrådet, herunder undersøge og komme med anbefalinger til, hvordan byrådet kan blive endnu bedre til at inddrage borgerne i de politiske beslutninger.

Udvalgets opgaver kan eksempelvis bestå i at udarbejde forslag til mere borgerinddragelse i Odense Kommune, herunder folkeafstemninger, borgerdrevne forslag, borgerpaneler mv.

Udvalget er et §17, stk. 4-udvalg, der er et midlertidigt udvalg - i modsætning til de fem faste politiske fagudvalg.

Tilgang til opgaverne

Byrådet har besluttet, at udvalget skal:

- arbejde analytisk, udforskende og helhedsorienteret med opgaven
- afsøge andres erfaringer med borgerinddragelse, herunder erfaringer fra andre kommuner, andre lande og forskningsmæssig indsamlet viden
- have blik for mulighederne i at udvikle og skabe synergi mellem/til eksisterende tiltag i kommunen
- have blik for tiltag, der kan fremme inddragelsen af borgere, som ikke normalt deltager i den demokratiske proces

Næstved

I løbet af året har vi fået syn for, at vi i Danmark historisk set har en lang tradition for både en stærk stat og et stærkt civilsamfund, der fungerer i fredelig sameksistens med en væsentlig grad af forhandlings-

og aftalebaseret samarbejde. Vi har et bæredygtigt netværkssamfund, som hele verden ser op til.

Men samfundsudviklingen med globalisering og en presset økonomi har ændret forholdene for den danske velfærdstat, som vi kender den i dag. Vil vi opretholde den, så bliver vi nødt til at samarbejde og løfte i fællesskab. Hvis vores velfærd skal opretholdes, skal vi væk fra en forestilling om, at den offentlige sektor kan og skal løfte velfærdsopgaverne på egen hånd, og hen til en arbejdsform, hvor civilsamfundet og borgerne inddrages i højere grad end i dag.

Borgerne skal være aktive og tage medansvar for egen livssituation og deltager aktivt i samfundet. Kommunen skal samtidig være åben og invitere til aktiv og konstruktiv dialog, deltagelse og samspil. Det er, hvad Lokaldemokratiudvalget ønsker for vores kommune. Vi skal helt naturligt inddrage borgerne i de beslutninger, der berører dem, for når borgerne bliver inddraget, lyttet til og hørt.

Når fællesskabet styrkes, stimuleres lysten til at tage ansvar og viljen til at tage del – at sætte sit mærke.

Men det er vigtigt, at vi ikke bare borgerinddrager for at inddrage. Vi skal gøre det, hvor det giver mening og giver en merværdi. Borgerinddragelse er metoden og midlet - ikke målet.

Hvorfor kommunal demokratiudvikling?

Nedenfor det bilag som blev fremsendt til kommunen.

Det "magre" og det "stærke" demokrati

Verden har udviklet sig og vil udvikle sig videre. Det samme gælder demokratiet. Det vil ændre sig over tid. Det, vi har i Danmark, er ikke bare "demokrati", men en bestemt form for demokrati, og det er usandsynligt, at vil være det samme om 50 år. Derfor er det kun naturligt, at vi tænker på nye demokratiformer. Desuden ånder ikke alt fred i vores demokrati. Kun få borgere er medlem af politiske partier, som traditionelt har en central rolle i demokratiet. De politikere, vi selv har valgt, er de mindst respekterede mennesker i samfundet, teknokratiet har en stærk hånd i et komplekst samfund, borgere isolerer sig i meningsbobler på nettet, og populisme har vind i sejlene ude i verden.

Vi har brug for at udvikle vores demokrati og tænke os rigtig grundigt om. Det er ikke kun et spørgsmål om at tilføje et skvæt ”borgerinddragelse”. Dette lille papir tager fat på diskussionen om borgernes engagement under overskriften ”magre” og ”stærke” demokratier¹⁴.

”Oftentimes man - til stor Skade for

I det magre demokrati består borgernes demokratiske indsats i at stemme hver 4. år. Dette er den eneste demokratiske indsats, borgerne skal yde. Demokrati betyder som bekendt "folkestyre" – altså at folket skal styre, men i det magre

"Oftē har man - til stor Skade for Demokratiets Anseelse - betragtet selve Afstemningen som det væsentlige. Var en Ting blot vedtaget ved Afstemning, var der ingen Tvivl om dens Berettigelse. Saa var demokratisk set alt i Orden. Saa let gaar det imidlertid ikke."

Hal Koch

¹⁴ Terminologien "magert" og "stærkt" demokrati er hentet fra "Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age" fra 1984 af Benjamin R. Barber hvor han skelner mellem "thin" og "strong" democracy.

demokrati deponerer borgerne al deres demokratiske indflydelse hos de folkevalgte samtidig med, at de putter stemmesedlen i boksen. Efter valget er borgerne frie til at passe deres arbejde, deres familie eller andre private eller sociale gøremål, og de folkevalgte er frie til at regere uden yderligere indblanding fra folket, fordi de jo via stemmesedlen har modtaget "folkets magt". Det er såre enkelt og forekommer måske umiddelbart effektivt. Imidlertid betyder det også, at borgerne nemt mister interessen og forståelsen for de fælles anliggenders kompleksitet, og politikerne mister forbindelsen til borgerne og up-to-date viden om kommunen. Borgere og politikere glider fra hinanden. Borgerne synes, at politikerne tager "dumme" beslutninger, og politikerne synes ofte, borgerne kommer med "dumme" kommentarer. Og det er der mere end et gran af sandhed i.

Det stærke demokrati

Det stærke demokrati er mere komplekst og besværligt. Til gengæld fører det til bedre løsninger på langt sigt, det fører til mere respekt mellem borgere og politikere og til en mere robust demokratisk kultur med klogere borgere. Hvor det magre demokrati er simpelt, mekanisk og hierarkisk, er det stærke demokrati mere organisk og har mere en netværksstruktur uden dog at ændre på, at de folkevalgte bestemmer i sidste ende. Men det kræver tid, kvalifikationer og opmærksomhed fra både politikere og borger, og det kræver gode strukturer og processer.

"Borgerinddragelse er en slags kommunal kerneydelse" siger Solvejg Schultz-Jacobsen kontorchef i Kommunernes Landsforening

Borgerinddragelse og borgerdialog

Det ligger i ordet "borgerinddragelse", at *nogen* gør en indsats for at inddrage borgerne. Det kan være politikere, administrationen eller andre beslutningstagere, som i bestemte situationer beslutter at inddrage borgerne i et eller andet omfang. Det er således *politikeren*, der sætter dagsordenen og tager initiativet. Imidlertid handler demokrati også om hvem, der sætter dagsordenen. I et stærkt demokrati kan såvel de styrende som borgerne tage initiativer og dermed sætte dagsordenen. Der kan - om man så må sige - være tale om både "borgerinddragelse" og "politikerinddragelse".

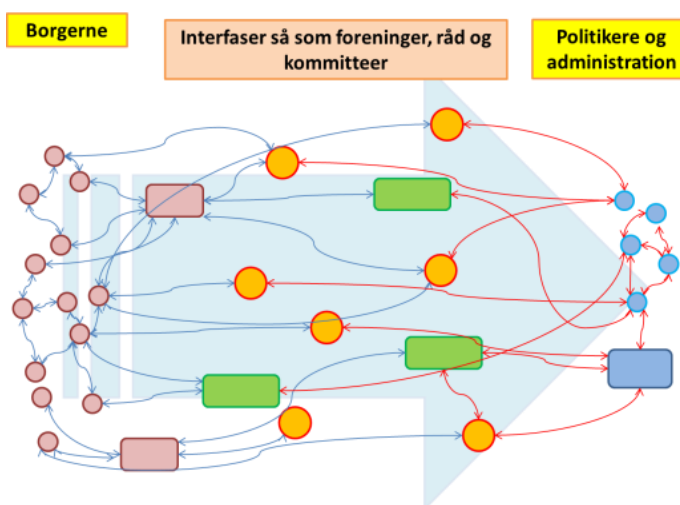
Rober Dahl, som er en af de meste kendte demokrati-teoretikere, har en liste på 5 punkter, som skal være opfyldt for, at et system kan kaldes et demokrati, og her er punkt 4 spørgsmålet om, hvem der kan sætte dagsordenen:

"4. Kontrol over dagsordenen. Folket eller borgerne skal have mulighed for at beslutte hvilke politiske spørgsmål der er vigtige, og hvilke der skal bringes op til overvejelse i det politiske system."

I et stærkt demokrati er der derfor ikke kun borgerinddragelse, men også borgerdialog.

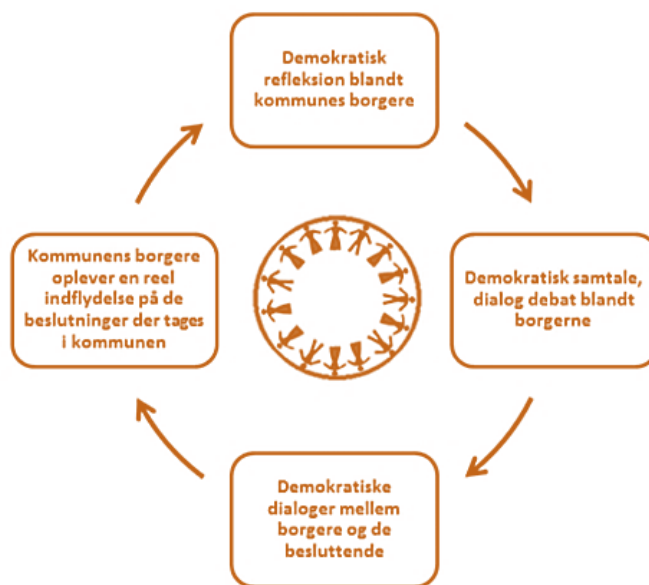
Interesseorganisationsdemokratiet

I Danmark har det stærke demokrati fået en særlig form, hvor man ganske vist ikke har så

stor borgerinddragelse, men hvor de besluttende til gengæld i vid udstrækning konsulterer med interesseorganisationer, udvalg og råd af mange forskellige slags i udviklingen af lovforslag. Dette har været særlig markant på det nationale niveau og mindre udbredt i det kommunale styre. Man kan godt spørge, om interesseorganisationsdemokratiet er et egentligt stærkt demokrati, men det er under alle omstændigheder ét element i et stærkt demokrati – også på det kommunale niveau.

I det omfang, de forskellige organisationer, som de styrende konsulterer med, selv har stærke interne organisationsdemokratier med aktive medlemmer, kan organisationerne fungere som talerør for borgerne og som en mekanisme for at kvalificere borgernes ideer gennem dialog osv. Et andet aspekt er, at i det omfang organisationernes medlemme identificerer sig med deres organisation, så vil det enkelte medlem opleve, at det har demokratisk indflydelse i det omfang, vedkommendes organisation har indflydelse. Og så er og føler borgeren sig som en betydningsfuld del i demokratiet, og det er vigtigt. Men for at dette skal virke, skal medlemmerne være aktive i deres organisationer og ledelsen være lydhør.

Demokrati hjulet

Øjne, ører, hjerner og hænder

Politikernes og administrationens kontakt med det samfund, de bestyrer, må nødvendigvis være begrænset, og megen af deres viden vil være andenhåndsviden. Borgerne derimod er overalt og kan se, hvorledes ting fungerer eller ikke fungerer og kan reflektere over, hvorledes dette eller hint kan gøres bedre. Derfor er det vigtigt, at de får det første får nemt ved at formidle deres observation og forslag til kommunens administration og politikere, samt at borgerne ser det som deres opgave at gøre dette. Man kan sige, at et stærkt demokrati er et som bringer borgernes observationer, intelligens og kreativitet i spil i beslutningsprocesserne, eller som det er blevet sagt: "et demokrati er et system, hvor enhver borger er deltidspolitiker".

Demokratisummen

Hvis man kunne høre, hvad alle mennesker talte om i deres fritid, ville det summe af emner som indkøbssedler, ferieplaner, oplevelser på TV og Facebook, og det ville summe om børn og børnebørn og et islæt af brok over politikerne. Men i et stærkt demokrati ville der ligeledes være en summen af politiske diskussioner om store og små emner – i køen i supermarkedet, ved middagsselskaber, ved kaffeautomaten.

"At være borger i et demokrati uden at forsøge at sætte sig ind i samfundets vilkår og uden at forsøge aktivt at være en del af samfundet er ikke at være borger – det er at være pøbel og at være med til at undergrave demokratiet"
 Asser Amdisen, som er aktuel med bogen "Nu vi taler om demokratiet", 2018

Det stærke demokrati er ikke blot et spørgsmål om bedre dialog mellem borgere og de besluttende. Fundamentet for et stærkt demokrati er borgere, der interesserer sig for det fælles, som danner sig

meninger om det fælles, som diskuterer med hinanden for at udvikle dybere forståelse og – som på basis af det går i dialog med de besluttende – som f.eks. byrådet.

Velfærds kommunen

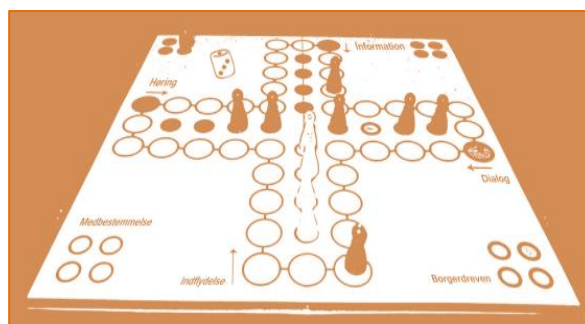
Velfærds kommunen er opbygget i en tid med stor økonomisk vækst, et godt skattegrundlag og dermed godt med penge i den kommunale kasse. Men tiderne har ændret sig. Den velfærds kommune, som vi skal udvikle, er en, hvor borgerene i højere grad end tidligere skaber velfærd på utallige små måder. En del af disse vil udfolde sig i et samarbejde med kommunen. Men lysten til at yde en indsats er tæt knyttet til indflydelse på det arbejde, man udfører. Derfor er borgerindflydelse en forudsætning for skabelsen af en velfærds kommune, hvor civilsamfundets store ressourcer kommer i spil.

Demokrati- og dialogudvalget

Hvis borgerinddragelse opfattes som en kommunal kerneydelse, som det kræver særlig opmærksomhed at få opbygget, giver det formentlig anledning til nogle strukturelle ændringer på såvel det politiske som det administrative niveau. Det kunne f.eks. betyde, at man forsøgsvis tog demokratidelen ud af "Kulturudvalget" og lavede et særligt "Demokrati- og Dialogudvalg" og at administrationen ligeledes havde en "Demokrati- og dialogafdeling".

Bring de relevante i spil

Bemærk følgende fra papiret: "Bring de relevante i Spil - på rette tidspunkt". Anbefalinger om borgerinddragelse til byrådet - december 2014:

"Den bedste løsning begynder med borgerinddragelse

Det er meget let – ja, næsten indlysende – at være for borgerinddragelse. Så let, at man nogle gange glemmer at synliggøre hvor mange fordele, der egentlig er ved at inddrage borgerne.

Derfor har vi her samlet tre helt grundlæggende nøglebegreber udover demokrati, der er grundstenen, som beskriver, hvad kommunen og borgerne vinder ved borgerinddragelse.

Kvalitet

Tidlig inddragelse er investering på lang sigt. Inddrager vi borgerne tidligt, får vi afprøvet de grundtanker og de løsninger, vi som udgangspunkt havde tænkt, at et projekt, en ny ydelse eller en opgave skal indeholde. Det betyder, at det færdige produkt vil være bedre forberedt og indeholde det, som borgerne har behov for.

Nytænkning

Flere hoveder tænker bedre end færre. Så enkelt er det. Og ofte er en opgave så kompleks, at det kan være en fordel at bede mange forskellige mennesker om at komme med bud på nye muligheder. Det giver et nyt perspektiv og nye sammenhænge.

Ejerskab

Eget afkom forlader aldrig hjertet. Har man selv været med til at forme et projekt, er der også større sandsynlighed for, at man vil være ambassadør for det, videreudvikle det eller tage vare på det, efter det er etableret. Vi kan udrette mere, når der er flere, der løfter.”

Mærk - *Dialog*Næstved